

трудової та професійної реабілітації інвалідів (рис. 4). Проте у Навчально-реабілітаційному центрі «Джерело» і Центрі соціального захисту та реабілітації інвалідів «Созарін» найбільша кількість опитаних, які оцінюють якість задовільно, із коротким терміном отримання послуг (37,5 % і 83,3 % відповідно).

Із результатів дослідження видно, що у Міжрегіональному центрі медичної, соціально-трудової та професійної реабілітації інвалідів із збільшенням терміну споживання реабілітаційних послуг, оцінка їх якості знижується. Можливо це є наслідком не диференційованого налагодження зв'язків із громадськістю, їх спрямованості, в основному, на пацієнтів, які відвідують реабілітаційний центр короткий термін часу і відсутності або послаблення впливу на інші групи клієнтів. Проте у Навчально-реабілітаційному центрі «Джерело» і Центрі соціального захисту та реабілітації інвалідів «Созарін» навпаки: із збільшенням терміну перебування у центрі оцінка якості реабілітаційних послуг зростає. Це свідчить про тривалу та ефективну роботу персоналу центру направлену на постійне задоволення потреб своїх клієнтів.

Висновки. Оцінка клієнтами різних РЦ якості послуг незначно відрізняється між собою. У всіх РЦ найбільша кількість неповносправних оцінили якість реабілітаційних послуг добре. Окрім цього, можна констатувати, що термін перебування клієнтів у різних реабілітаційних центрах по-різному впливає на оцінку ними якості послуг.

Література:

1. Маркетинг послуг: стратегічний підхід: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 560 с.
2. Маркова В. Д. Маркетинг услуг. - М.: Финансы и статистика, 1996.
3. <http://www.ukrcensus.gov.ua/results/general/estimated/lviv>

ЗАСОБИ ЗАГАРТУВАННЯ ОРГАНІЗМУ ЛЮДИНИ

**Михайло Цибульський, Романа Сіренко,
Віктор Стельникович**

Львівський національний університет імені Івана Франка

Постановка проблеми. Головним завданням фізичного виховання є досягнення високого рівня здоров'я і загартованості

організму, а також формування позитивних установок на фізичну активність. У сучасному світі, на думку вчених, постійно зростає навантаження на ЦНС, а фізична робота витісняється розумовою, тому особливо актуальною стає роль засобів фізичного виховання в нейтралізації впливів несприятливих факторів науково-технічного прогресу та створення оптимальних умов для розвитку моторики [2, 3, 5].

Організм людини влаштований таким чином, що малорухливий спосіб життя швидко приводить до погіршення здоров'я. При цьому поступове руйнування організму і виснаження фізичних та інтелектуальних сил збільшується з кожним днем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Деякі вчені США вважають, що фізичне виховання в навчальних закладах повинне не стільки покращувати фізичний розвиток та фізичну підготовку молоді, скільки готувати її до конкурентної боротьби в реальних соціальних умовах. Найважливішими завданнями при цьому вважаються: набуття учнями необхідних знань, оволодіння певними руховими навиками, використання їх в повсякденному житті, а також оволодіння вмінням самостійно підтримувати високий рівень фізичної працездатності, пізнання своїх рухових здібностей [3, 4, 6].

В останні роки велике значення набувають питання основних медико-демографічних проблем (дитяча смертність, смертність населення за віковими групами, очікувана тривалість життя). Несприятливі зрушення в стані здоров'я молоді приносять нашій країні великі соціальні та економічні збитки: знижується трудовий і оборонний потенціал держави; погіршення здоров'я є причиною нещастя багатьох сімей та нереалізованих можливостей багатьох особистостей [4, 6].

Виходячи з цього **метою** нашого дослідження є виокремлення доступних засобів фізичного виховання для покращення здоров'я студентської молоді.

Виклад основного матеріалу. Вивчення науково-методичної літератури, на наш погляд, дає можливість розширити та урізноманітнити способи впливу на організм студентської молоді не тільки за рахунок використання фізичних вправ, але і засобів загартовування.

Засоби і методики загартовування, аналогічно до фізичних вправ, впливають на нервову та серцево-судинну системи,

підвищують функціональний стан, а також розумову і фізичну працездатність.

Загартовування – обов'язковий елемент фізичного виховання, який має велике значення для зміцнення здоров'я, підвищення опірності інфекціям і збільшення працездатності [4].

Суть загартовування полягає в тренуванні терморегуляторного апарату, в розвитку захисних функцій організму до шкідливих факторів зовнішнього середовища. В результаті загартовування підвищується стійкість організму до несприятливих кліматичних факторів.

При загартовуванні треба дотримуватися певних принципів:

- 1) поступовості
- 2) систематичності;
- 3) різноманітності засобів
- 4) індивідуалізації загартовуючих процедур;

Загартовування повітрям. Повітряні ванни найбільш легкі і безпечні. З них рекомендується починати загартовувальні процедури. Позитивний вплив повітряних ванн залежить від температури, вологості, рухливості, чистоти і іонізації повітря. Якщо заняття фізичною культурою проводяться на свіжому повітрі, то немає необхідності в спеціальному прийомі повітряних ванн. Загартовування повітрям треба починати при 15–20° С і поступово переходити до 10° С, починаючи з 15–20 хв у поєднанні з фізичними вправами. Холодні повітряні ванни можна закінчувати розтиранням тіла і теплим душем. Однією із форм загартовування холодним повітрям зимою є сон при відкритій квартирі.

Загартовування водою. Вода має велику теплопровідність і сильний термічний вплив, порівняно з повітряною ванною тієї ж температури. Головними факторами гідропробудження є температура, тривалість дії, механічний (масуючий) тиск і гідродари, особливо при плаванні і прийомі душу. Це покращує лімфо- і кровообіг. Для загартовування необхідна прохолодна (33–20° С) і холодна (нижче 20° С) вода. Температура оточуючого повітря на початку загартовування повинна бути 17–20° С.

При водних процедурах завжди слід добиватися активної шкірної реакції – почервоніння і відчуття розігріву. Найкращий час для загартовувальних процедур – відразу після ранкової зарядки. Холодові процедури перед сном не рекомендуються, оскільки вони збуджують нервову систему і погіршують сон. Ранкові водні

процедури сприяють переходу організму в активний, бадьорий стан. Загартовування водою починають з обтирань – найбільш простих водних процедур (рушник, змочений водою). Тривалість процедури: 4–5 хв.

Ще більший загартовуючий вплив має холодний душ. Тут механічний напір води досягає 4 атмосфер. Температура душа на початку загартовування – біля 30–32° С, тривалість прийому – не більше 1 хв. Далі температуру знижують приблизно на 1° С через кожні 3–4 дні, а тривалість процедури збільшують до 2 хв.

Загартовування сонцем – точніше, прийом повітряно-сонячних ванн. В помірних дозах сонячне проміння сприятливо впливає на обмінні процеси, розвиток дитячого організму, посилює дихання і кровообіг. Крім того, сонячні ванни сприяють виробленню витривалості до тепла.

Починають загартовування сонцем з 5–10 хв кожний день, доводячи тривалість до 2–3 год.

Сонячні ванни краще приймати в ранкові години – з 9.00 до 10.30. Найбільш корисний травневий загар.

Загартовування ходінням босоніж – корисне в дуже багатьох аспектах. Дослідження останніх років показали, що терморецептори розміщені на поверхні шкіри нерівномірно. Якщо на 1 см шкіри в середньому приходиться по 2 точки, які сприймають тепло (сосочки Руфіні) і 12 холодових точок (колби Краузе), то на шкірі стоп і слизовій оболонці дихальних шляхів їх є значно більше. Велика кількість холодових і теплових точок на підошві є причиною того, що саме охолодження ніг у незагартованих людей часто викликає простудні захворювання.

Висновки. 1. Загартовування можна віднести до доступних засобів оздоровлення студентської молоді.

2. Поступове і систематичне загартовування веде до стійкого і безпечного рівня здоров'я.

Література:

5. Апанасенко Г.Л. Физическое развитие детей и подростков. – К.: Здоровье, 1985. – 96 с.
6. Васильева З.А., Любинская С.М. Резервы здоровья. – Ленинград: Медицина, 1982. – 314 с.
7. Веляев Ф.П. Мозг, эмоции, здоровье. – М.: Знание, 1983. – 64 с.
8. Воложин А.И., Субботин Ю.К., Чикин С.Я. Путь к здоровью. – М.: Знание, 1989. – 160 с.

9. Гігієнічні основи фізичного виховання студентів / Р.Р. Сіренко, А.Г. Киселевич, В. М. Стельникович, М.О. Сапронов: Навч. Посіб. – Л.: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 144 с.

10. Дінейка К. Рух, дихання, психофізичне тренування. – Київ: Здоров'я, 1984. – 164 с.

РУХОВА АКТИВНІСТЬ ТА РАЦІОНАЛЬНЕ ХАРЧУВАННЯ – ПРОВІДНІ АСПЕКТИ ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ У БОРОТБІ З АТЕРОСКЛЕРОЗОМ

Тетяна Омельченко

*Національний університет фізичного виховання і спорту
України, Київ*

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні склалась загрозлива демографічна ситуація, обумовлена стрімким розповсюдженням серцево-судинних захворювань (ССЗ), які є основними причинами передчасної смертності, скороченням тривалості життя [1, 4]. Більш як 60 відсотків всіх летальних випадків, які реєструються в Україні пов'язані з серцево-судинною патологією, серед яких атеросклероз займає провідне місце. Згідно результатів епідеміологічних досліджень проведених на базі Національного наукового центру "Інституту кардіології М.Д. Стражеско" АМН України -43% чоловіків і 39% жінок у віці 17-25 років мають фактори ризику розвитку ССЗ, в тому числі атеросклерозу; причому з віком загроза розвитку атеросклерозу закономірно зростає як серед чоловіків так і жінок [5]. Наведені статистичні дані свідчать про несприятливу динаміку, яка призводить до розповсюдження цього захворювання.

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) називає серцево-судинні захворювання – "lifestyle deselases" хворобами стилю життя людини, які детерміновані дією основних факторів ризику: відсутністю належного рівня рухової активності і нерациональним харчуванням.

Профілактикою захворюваності давно й успішно займаються у всьому світі. У багатьох країнах провели масову боротьбу за утвердження здорового способу життя, зокрема проти зайвої ваги тіла, гіподинамії. За останні 20-25 років у США більш ніж у тричі